

Olsztyn, 22 lipca 2019 r.

16/10/2019
PS-VI.431.2.15.2019.AB

Pani
Małgorzata Kacprzyk
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Giżycku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.554.2019 z dnia 5 czerwca 2019 r. /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Katarzyna Stefanowska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku, ul. Mickiewicza 33. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 12 czerwca 2019 r. i zakończono w dniu 14 czerwca 2019 r. Przedmiotem kontroli objęto formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS/ Ośrodek/ kontrolowana jednostka – co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Mickiewicza 33, 11 – 500 Giżycko,
2. Kierownik/ Kierownik GOPS/ Kierownik Ośrodka – co oznacza: Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku, panią Małgorzatę Kacprzyk,
3. Program – co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Giżycko na lata 2018 - 2020*,
4. asystent rodziny/ asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Ośrodku,
5. plan pracy/ plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
6. Gmina – co oznacza: Gminę Giżycko.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w książce kontroli prowadzonej przez Ośrodek. Kontrolę

przeprowadzono w obecności pani Małgorzaty Kacprzyk – Kierownik GOPS oraz asystenta rodziny zatrudnionego w Ośrodku. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w kontrolowanej jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością.**

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Giżycku jest jednostką organizacyjną Gminy Giżycko. W okresie objętym kontrolą Ośrodek działał na podstawie:

- *Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku*, przyjętego Uchwałą Nr XXIV/300/2013 Rady Gminy Giżycko z dnia 11 marca 2013 r., do którego wprowadzono zmiany: Uchwałą Nr IX/60/2015 z dnia 28 maja 2015 r., Uchwałą Nr XX/198/2016 z dnia 21 kwietnia 2016 r., Uchwałą Nr XXIX/296/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r. /**akta kontroli str. 2-14/**,
- *Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku*, przyjętego zarządzeniem nr 11/2016 Kierownika GOPS z dnia 31 maja 2016 r., zmienionego zarządzeniem nr 17/2016 z dnia 19 sierpnia 2016 r. /**akta kontroli str. 15-28/**. Następnie Zarządzeniem nr 19.2018 Kierownika GOPS z dnia 2 lipca 2018 r. wprowadzono nowy, aktualny w dacie kontroli, *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku* /**akta kontroli str. 29-48/**.

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały ujęte w powyższych dokumentach, kontrolujący nie wnieśli uwag do ich treści.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

Ustalono, iż zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, 21 grudnia 2017 r. Uchwałą Nr XLI/425/2017 Rady Miejskiej w Giżycku, przyjęto *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Giżycko na lata 2018 – 2020* /**akta kontroli str. 50-64/**. W Programie uwzględniono szczegółową diagnozę sytuacji rodzin w Gminie Giżycko i określono zasoby Gminy. Jako cel główny przyjęto „*stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w dążeniu do prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych*”, który zaplanowano osiągnąć m. in. poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) „*Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzi,*
- 2) *Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny,*
- 3) *Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym,*
- 4) *Podjęmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi*”.

W Programie dookreślono zadania i działania zmierzające do jego zrealizowania, wskazano terminy ich realizacji, realizatorów oraz wskaźniki, źródła finansowania i sposób jego monitorowania.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

W okresie podlegającym kontroli w Ośrodku zatrudnionych było łącznie dwóch asystentów rodziny:

- Asystent 1 – zatrudniony na umowę o pracę, w zadaniowym systemie czasu pracy od 01.01.2014 r. Zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 65**
- Asystent 2 (zastępujący Asystenta 1) zatrudniony na umowę zlecenie od 18.01.2018 r. do 29.02.2018 r., a następnie od 01.03.2018 r. na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy /**akta kontroli str. 66-67** /.

Analiza przedłożonej dokumentacji kadrowej wykazała, iż asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy. Ponadto w aktach osobowych znajdowały się oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez nich warunków, o których mowa w art. 12 ust 1 pkt 2-4 ww. aktu prawnego, tj. informacje w zakresie czy osoba zatrudniona na stanowisku asystenta:

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynikał z tytułu egzekucyjnego,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W wyniku kontroli stwierdzono, iż w myśl art. 12 ust. 2 ustawy, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie, wymianę informacji z innymi asystentami i uczestnictwo w licznych szkoleniach, na które kierowany był przez Ośrodek m.in.:

- „*Trening Skutecznego Rodzica wg dr T. Gordona*”,
- „*Profesjonalny Asystent Rodziny - przegląd zadań i wskazówki do ich wykonania*”,
- „*Plan pomocy dziecku i rodzinie*”,
- „*Szkoła dla rodziców i wychowawców*”,
- *Podstawy nauki o więzi. Znaczenie więzi w rozwoju dziecka*”,
(szczegółowy wykaz szkoleń stanowi **akta kontroli str. 66**).

Ustalono, że zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której praca ta była prowadzona i nie prowadził on postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę /**akta kontroli str. 68**/.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji oraz uzyskanych informacji wynika, że wsparciem asystenta objętych było łącznie 17 rodzin. Asystent w tym samym czasie nie

pracował z większą liczbą rodzin niż 15, stosownie do zapisu art. 15 ust. 4 ustawy. Stwierdzono, iż żadnej z rodzin nie przydzielano asystenta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. 2016, poz. 1860) /**akta kontroli str. 69**/. Wsparciem asystenta na podstawie postanowienia Sądu zostały objęte 2 rodziny, a potrzeby objęcia pozostałych rodzin asystą, rozpoznane zostały przez Ośrodek.

Szczegółowej analizie poddano 6 teczek rodzin korzystających ze wsparcia asystenta w okresie objętym kontrolą (w tym 3 rodzin, które zakończyły pracę z asystentem oraz 2 rodzin, które stanowiły rodzinę zastępczą spokrewnioną). Zespół kontrolny ustalił, że ww. rodziny zastępcze, stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy, objęte były również wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kierownik w pisemnym wyjaśnieniu /**akta kontroli str. 70-71**/ wskazała, iż obie rodziny stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (byli to dziadkowie). Podstawę do udzielenia im wsparcia stanowiły przeprowadzone wywiady środowiskowe, które wykazały złożoność sytuacji tych rodzin i konieczność objęcia ich dodatkowym wsparciem. Jedna z tych rodzin zrezygnowała ze wsparcia, druga zaś, podczas przeprowadzania czynności kontrolnych nadal była objęta asystą. Z przedłożonych informacji wynika, że wiązano jest to z: *„z uwagi na wielość potrzeb i złożoną sytuację dzieci i rodziny praca asystenta jest wskazana, jako uzupełnienie wsparcia świadczonego przez koordynatora”*. Analiza dokumentacji ww. rodziny potwierdziła złożoność problemów w niej występujących, w tym problemów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalono, że w kontrolowanej jednostce, Zarządzeniem nr 33/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r., została wprowadzona *„Procedura objęcia rodziny pracą z asystentem rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku”* / **akta kontroli str.72-82**/, zgodnie z którą asystent rodziny był zobligowany do prowadzenia następującej dokumentacji:

- Załącznik nr 1: Karta informacyjna dotycząca rodziny (analiza wstępna sytuacji rodziny, sytuacji zdrowotnej członków rodziny, sytuacji szkolnej dziecka, wyposażenia mieszkania rodziny),
- Załącznik nr 2: Dziennik wizyt asystenta rodziny
- Załącznik nr 3: Notatka służbowa.

Z analizy dokumentacji oraz informacji przedłożonej kontrolującym, stanowiącej **akta kontroli str. 83**, wynika, iż w Ośrodku, poza dokumentami ujętymi w ww. zarządzeniu, asystent rodziny prowadził także:

- Porozumienie o współpracy,
- Opis sytuacji rodziny,
- Plan pracy z rodziną,
- Ocenę sytuacji rodziny,
- Miesięczne sprawozdanie z pracy asystenta (wskazywano w nim m.in. datę, czas, i opis uwzględniający wszystkie działania podejmowane przez asystenta w ciągu miesiąca) /przykład: **akta kontroli str. 84-89**/.

Zespół inspektorów, w bieżącym instruktażu, wskazał na zasadność weryfikacji prowadzonej przez asystenta dokumentacji i dokonania stosownych zmian w powyższym zarządzeniu, poprzez uwzględnienie w nim wszystkich dokumentów wykorzystywanych przez niego w pracy z rodziną, szczególnie ze względu na fakt, iż brakowało w nim dokumentów ustawowo wymaganych tj. planu pracy z rodziną oraz okresowej oceny sytuacji rodziny.

Ustalono, że poza jednym badanym przypadkiem, procedura przydzielania asystenta w Ośrodku odbywała się zgodnie z zapisami art. 11 ustawy. Po powzięciu przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy przygotowywał „*Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny*” wraz z uzasadnieniem i wskazaniem propozycji do planu działania asystenta z rodziną, który akceptowany był przez Kierownika Ośrodka /przykład: **akta kontroli str. 90-91/**.

W przypadku 1 rodziny nie zachowano tej procedury /wykaz rodzin poz. 12, **akta kontroli str. 69/**. Kierownik Ośrodka w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż asystent został przyznany rodzinie w oparciu o analizę zgromadzonego materiału dowodowego m.in. opinie o uczniu, informacje od Komendy Powiatowej Policji w Giżycku oraz notatki służbowe pracownika socjalnego /**akta kontroli str. 92-93/**. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż w przypadku rodziny, o której mowa powyżej, nie dokonano analizy jej sytuacji zgodnie z wymogami określonymi w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy. Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów prawa w tym zakresie, co skutkowało brakiem stosownej dokumentacji, będącej źródłem informacji o rodzinie przeżywającej trudności.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy, w każdym analizowanym przypadku rodziny pisemnie wyrażały zgodę na objęcie jej wsparciem asystenta, co odzwierciedlały dokumenty pn. „*Porozumienie o współpracy*” /przykład: **akta kontroli str. 95/**.

Analiza dokumentacji prowadzonej przez asystentów rodziny wykazała, że podstawę do stworzenia planu pracy z rodziną, poza wywiadem środowiskowym, stanowiły poniższe dokumenty:

- Karta informacyjna dotycząca rodziny,
- *Opis sytuacji rodziny*, w którym m.in. zobrazowano aktualną sytuację z perspektywy rodziny, oczekiwania i jej potrzeby, ujęto informacje zebrane od innych pracowników służb społecznych, sąsiadów, a także asystenta / przykład: **akta kontroli str. 96-97/**.

Ustalono, iż asystent sporządził plany pracy ze wszystkimi rodzinami wybranymi do próby kontrolnej. W przypadku zmiany sytuacji rodziny niezwłocznie je modyfikował. Uwzględniono w nich następujące elementy: dane członków rodziny (rodziców i dzieci), dane pracownika socjalnego, dane asystenta rodziny, termin realizacji, cel główny, cele szczegółowe, przewidywane efekty celów. Analiza celów szczegółowych wykazała, iż faktycznie są to zaplanowane działania, mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodzin. W związku z powyższym, w bieżącym instruktażu, wskazano na konieczność dostosowania nazewnictwa w powyższym zakresie, zgodnie z przepisami art. 15 ust 3 ustawy. Wszystkie poddane analizie plany pracy były podpisane przez asystenta, rodzinę oraz pracownika socjalnego, co stanowi potwierdzenie, iż były one tworzone zgodnie z regulacjami ujętymi w art. 15 ust.1 pkt 1 ustawy /**akta kontroli str. 98-105/**. W przypadku rodzin, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, plany pracy zawierały także potwierdzenie faktu opracowania ich z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowania z planami pomocy dzieciom, do czego obowiązuje art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy.

Kontrolujący udzielili bieżącego instruktażu, w zakresie opatrywania planów pracy datą ich sporządzenia, bowiem żaden z analizowanych dokumentów jej nie zawierał.

Kontrolujący ustalili, że asystent rodziny dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy. Dokument ten zawierał:

- dane członków rodziny
- dane asystenta,
- datę sporządzenia,
- szczegółowy opis funkcjonowania rodziny w okresie podlegającym ocenie,
- cel główny,
- cele szczegółowe,
- działania podejmowane z rodziną podczas spotkań z asystentem,
- postępy rodziny w okresie objętym oceną.

/przykład: **akta kontroli str. 106-112/.**

Oceny te były podpisane przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz Kierownika, co stanowi potwierdzenie przekazywania ich podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 11 ustawy.

Asystent, zgodnie z regulacjami ujętymi w art. 15 ust 1 pkt 16 ustawy, winien monitorować funkcjonowanie rodziny po zakończeniu z nią współpracy. Analiza dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystenta wykazała, iż w okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 7 rodzinami /**akta kontroli str. 69/**. Z pisemnych wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynika, iż monitorowanie sytuacji rodziny odbywało się przez okres trzech miesięcy i było prowadzone przez asystenta poprzez kontakt z rodziną, zasięganie informacji o jej funkcjonowaniu od osób/instytucji współpracujących (szkoła, służba zdrowia) /**akta kontroli str. 113/**. Monitoring funkcjonowania rodzin asystent potwierdzał w notatkach służbowych znajdujących się w dokumentacji /przykład: **akta kontroli str. 114-117/**. Zespół kontrolny, w bieżącym instruktażu wskazał na zasadność uwzględnienia zasad prowadzenia monitoringu w obowiązującej w Ośrodku „*Procedurze objęcia rodziny pracą z asystentem rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku*”.

Stwierdzono, że w przypadku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę, która była objęta asystą w Gminie Giżycko, powiadamiano właściwy ośrodek pomocy społecznej o tym, iż na teren danej gminy przeprowadziła się rodzina i nadal wymaga ona wsparcia asystenta.

Ustalono, iż asystent rodziny, w okresie objętym kontrolą, siedmiokrotnie uczestniczył w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy. Ponadto czterokrotnie sporządzał opinie o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu, stosownie do art. 15 ust 1 pkt 17 ustawy / **akta kontroli str.118/**.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji oraz przedłożonej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 119-122**, stwierdzono, że asystent rodziny, stosownie do zapisu art. 14 ustawy, pracował z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu przez nią wskazanym. Podejmował działania adekwatne do występujących w rodzinie problemów, a jego praca charakteryzowała się dużym zaangażowaniem i polegała m.in. na:

- zapewnieniu pomocy i wsparcia w środowisku zamieszkania poprzez stały kontakt i współpracę z pracownikiem socjalnym w celu ustalenia planu pomocy finansowej dla rodziny,
- pomocy w uzyskaniu specjalistycznego poradnictwa,

- pomocy przy pisaniu wniosków (Sąd, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Wydział Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Gminy w Giżycku),
- pomocy rodzinom w uzyskaniu diagnozy możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży (wspólne wizyty w poradni, wymiana informacji z psychologami i pedagogami w celu uzyskania opinii dotyczącej kształcenia indywidualnego bądź specjalnego),
- motywowaniu członków rodziny do częstszego kontaktu z pośrednikami pracy, doradcami zawodowymi, Klubem Pracy,
- pomocy rodzinom w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych,
- pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji mieszkaniowej,
- organizowaniu dodatkowego rzeczowego wsparcia,
- motywowaniu do udziału w projektach aktywizujących.

Asystent uczestniczył w pracach zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Współpracował m.in. z: Sądem Rejonowym w Giżycku, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Giżycku, Powiatowym Urzędem Pracy w Giżycku, placówkami oświatowo-wychowawczymi, placówkami służby zdrowia, Dziennym Ośrodkiem Rehabilitacji w Giżycku, Komendą Powiatową Policji w Giżycku, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Giżycku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, świetlicami wiejskimi z terenu Gminy Giżycko, organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny /**akta kontroli str. 120-122/**.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z przedłożoną informacją stanowiącą **akta kontroli str. 123,125**, w kontrolowanej jednostce nie realizowano poradnictwa. W tym zakresie korzystano z zasobów zewnętrznych. Rodziny objęte pomocą Ośrodka korzystały z porad i wsparcia w:

- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Giżycku (psycholog, pedagog, logopeda),
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku (psycholog, pedagog),
- Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Giżycku (psycholog, pedagog, logopeda, fizykoterapeuta, psychiatra),
- Dziennym Ośrodku Rehabilitacji w Giżycku (psychiatra),
- szkołach zlokalizowanych na terenie Gminy (pedagog/psycholog/logopeda).

Ponadto w ramach realizowanych na terenie Gminy projektów zapewniano mieszkańcom Gminy, którzy brali w nich udział, możliwość skorzystania z porad doradcy zawodowego i psychologa.

▪ Terapia i mediacje

Ustalono, iż rodziny z terenu Gminy, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierowano na terapię prowadzoną m.in. w: Wojewódzkim

Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, Poradni Terapii Uzależnień, Centrum Profilaktyki Uzależnień i Integracji Społecznej /**akta kontroli str. 123/**.

Zgodnie przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 123-125**, rodziny nie korzystały z mediacji, bowiem nie było takiej potrzeby. Niemniej jednak, zgodnie z oświadczeniem Kierownika Ośrodka, gdyby zaistniała taka potrzeba, podopieczni mogliby skorzystać z mediacji w GOPS, bowiem trzech pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku, ukończyło kurs Mediatora I stopnia.

Ponadto w ramach projektu realizowanego przez Ośrodek pn. „Trochę nadziei na nadzieję”, 4 rodziny z terenu Gminy uczestniczyły w socjoterapii rodzinnej. Miały wówczas możliwość nabycia wiedzy w zakresie komunikacji interpersonalnej, w tym zasad skutecznego porozumiewania się, możliwości spędzania wspólnie czasu wolnego, rozpoznawania i zaspokajania potrzeb poszczególnych członków rodziny /**akta kontroli str. 126-129/**.

▪ **Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne**

Z dokumentacji przedłożonej przez Kierownika wynika, iż GOPS nie świadczył usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi, z uwagi na brak wniosków od mieszkańców Gminy o objęcie ich tą formą pomocy / **akta kontroli str.123,125/**.

▪ **Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego**

Ustalono, że poradnictwo prawne świadczone było przez radcę prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy (znajdującym się w tym samym budynku co Ośrodek) w każdy poniedziałek w godz. 14.00-16.00. Z udzielonej pisemnie informacji wynika, iż mieszkańcy Gminy mogli skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej także w następujących jednostkach: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku (poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek w godz. 8.00 -13.00, środa w godz. 11.30-15.30) oraz Warmińsko-Mazurskim Stowarzyszeniu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Prawnej „Sapere Aude” w Giżycku (poniedziałek-środa: 8.00-13.00, czwartek 13.00-18.00 / **akta kontroli str. 124-125, 129/**.

▪ **Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”**

Na terenie Gminy nie funkcjonowały w badanym okresie „grupy wsparcia” ani „grupy samopomocowe”. Kierownik GOPS, w przedłożonej informacji stanowiącej **akta kontroli str. 124** wskazała, iż rodziny miały możliwość podniesienia swych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i wymiany doświadczeń poprzez udział w „Szkole dla Rodziców”, która organizowana była w świetlicy wiejskiej w Upałtach Małych. Zajęcia odbywały się od listopada 2018 r. do stycznia 2019 r. w wymiarze 40 godzin dydaktycznych.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Stwierdzono, iż na terenie Gminy, w okresie objętym kontrolą, nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 18-28 ustawy. Kierownik GOPS, w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż w Wilkasach funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji, w którym przez cały rok prowadzono szereg zajęć oraz warsztatów rozwijających

zainteresowania. Ponadto na terenie Gminy funkcjonowało 17 świetlic wiejskich, w tym 14, które posiadały bogatą ofertę zajęć. Dzieci i młodzież miały w nich możliwość wzięcia udziału w wydarzeniach kulturalnych, aktywnego spędzania czasu wolnego, udziału w atrakcyjnych zajęciach, wycieczkach, warsztatach rozwijających ich wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania. Nadmienić należy, iż asystent rodziny, w ramach posiadanych umiejętności, także włączał się w organizację zajęć dla dzieci z rodzin, które obejmował wsparciem m.in. w świetlicach w Upałtach Małych i w Dobie /**akta kontroli str. 130-156** /.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Ustalono, że na terenie Gminy, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Ośrodka, stanowiącymi **akta kontroli str. 157**, nie realizowano zadania związanego z organizowaniem szkoleń i tworzeniem warunków do działania rodzin wspierających, z uwagi na brak zainteresowania rodzin tą formą pomocy oraz niechęć ze strony środowiska lokalnego. Podejmowano próby rozmów z potencjalnymi kandydatami na rodziny wspierające, jednak nie przyniosły one rezultatów.

8. Pozostałe ustalenia

Stwierdzono, iż w okresie 10.08.2017 r. do 30.06.2018 r. GOPS realizował projekt pn. „Trochę nadziei na nadzieję”, w ramach którego jednym ze specjalistów, obejmujących rodziny w nim uczestniczące wsparciem, był „asystent rodziny”. Kierownik Ośrodka poproszona o wyjaśnienia wskazała, iż „(...) osoba zatrudniona na tym stanowisku nie wykonywała zadań asystenta rodziny w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. (...) Działania podejmowane w projekcie miały charakter motywująco-wspierający, a osoba wykonująca ww. zadania pełniła rolę konsultanta rodziny” /**akta kontroli str. 159**/. Kontrolujący ramach bieżącego instruktażu wskazali, iż w przypadku, kiedy przewiduje się stanowisko asystenta rodziny w projekcie, który będzie wykonywał zadania wynikające z ustawy, winien on także prowadzić stosowną dokumentację oraz być zatrudniany zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

9. Uwagi i wnioski

W ocenie zespołu kontrolnego na podkreślenie zasługuje duże zaangażowanie asystenta rodziny w wykonywanie powierzonych mu obowiązków. Analiza prowadzonej przez niego dokumentacji, wykazała, iż udzielał on rodzinom szerokiego zakresu wsparcia. Stosował przy tym różnorodne metody pracy, aby móc uzyskać jak najlepsze efekty pracy, służące poprawie sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Wykorzystywał przy tym zarówno zasoby własne, jak i Ośrodka oraz instytucji, z którymi współpracował. Z uwagi na powyższe rekomenduje się utrzymanie świadczenia usług na dotychczasowym poziomie.

Mając na względzie dużą liczbę dzieci z terenu Gminy, umieszczonych w pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 173**/, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do utworzenia placówki wsparcia dziennego, która mogłaby wesprzeć rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w prawidłowym wypełnianiu tej funkcji.

Ponadto, mając na uwadze potrzeby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia

rodziny poprzez podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności rodzin do wskazanych w ustawie form wsparcia na terenie Gminy Giżycko, w szczególności w zakresie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz w formie spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” / „grupami samopomocowymi”.

Rekomenduje się, aby z uwagi na ilość zmian wprowadzanych w Statucie przy najbliższych pracach nad tym dokumentem dokonać jego ujednoclenia.

Ponadto proponuje się dokonanie zmian w Zarządzeniu nr 33/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. Kierownik Ośrodka, wprowadzającym dokument pn. „*Procedura objęcia rodziny pracą z asystentem rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku*”, poprzez uwzględnienie w nim wszystkich dokumentów wykorzystywanych w pracy przez asystenta oraz zasad monitorowania rodzin po zakończeniu z nimi współpracy.

10. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, działając w oparciu o art. 197d ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za jego powstanie, stosownych działań, mających na celu jego wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przydzielać asystenta rodziny zgodnie z procedurą określoną w art. 11 ustawy. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019 poz. 1111).

GŁÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Brzozowska

GŁÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Stefanowska

Zob. Pismo nr
WARMIŃSKO-KOŚCIUSZKIEN
Joanna Jankowska-Kasprau

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej